

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1678/2569

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 406, ป.พ.พ. มาตรา 686, ป.พ.พ. มาตรา 688, ป.พ.พ. มาตรา 689, ป.พ.พ. มาตรา 690, พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ทั้งสองสมัครใจทำสัญญาค้ำประกันเงินกู้ โดยมีข้อตกลงยอมรับผิดกับผู้กู้ อย่างลูกหนี้ร่วม ยินยอมให้ผู้ให้กู้หักเงินรายได้จากหน่วยงานต้นสังกัดชำระหนี้ได้ทันทีเมื่อผู้กู้ผิดนัดผิดสัญญา สละสิทธิที่จะยกประโยชน์แห่งเงื่อนไขขึ้นต่อสู้ กับยอมสละสิทธิเกี่ยงให้ผู้กู้ชำระหนี้ก่อนตาม ป.พ.พ. มาตรา 688, 689, 690 ซึ่งทำขึ้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2556 ก่อน พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2558 ข้อตกลงดังกล่าวไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนและมีผลผูกพันคู่สัญญาโดยชอบ และเมื่อพิจารณาหนังสือยินยอมหักเงินได้ตามความในมาตรา 42/1 แห่งพ.ร.บ. สหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ที่โจทก์ทั้งสองทำให้จำเลยไว้ตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2556 เช่นกัน ระบุว่า โจทก์ทั้งสองขอแสดงเจตนายินยอมให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐที่โจทก์ทั้งสองปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้างหรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่โจทก์ทั้งสองเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อจำเลยให้แก่จำเลยตามที่จำเลยแจ้งไปจนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะระงับสิ้นไป ข้อความดังกล่าวมีความหมายที่แสดงถึงเจตนาของคู่สัญญาว่า โจทก์ทั้งสองในฐานะผู้ค้ำประกันตกลงยินยอมให้จำเลยแจ้งให้หน่วยงานต้นสังกัดของโจทก์ทั้งสองหักเงินที่ถึงกำหนดจ่ายให้แก่จำเลยเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อจำเลย อันเป็นการตกลงยินยอมตามบทบัญญัติในมาตรา 42/1 แห่งพ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพ.ร.บ. สหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 โจทก์ทั้งสองย่อมต้องถูกผูกพันตามข้อตกลงในหนังสือยินยอมดังกล่าว จึงไม่อาจอ้างสิทธิเกี่ยงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อยกเว้นข้อผูกพันที่ได้ยินยอมไว้ได้ และ พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้แตกต่างจากบทบัญญัติใน ป.พ.พ. มาตรา 686 (ใหม่) อันมีเจตนาบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้สามารถคล่องไปได้ มีลักษณะเป็นกฎหมายเฉพาะ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของ ป.พ.พ. มาตรา 686 (ใหม่) การที่จำเลยจะมีสิทธิแจ้งให้ต้นสังกัดของโจทก์ทั้งสองหักเงินของโจทก์ทั้งสองได้หรือไม่จึงต้องพิจารณาเงื่อนไขไปตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1 วรรคหนึ่ง ผู้กู้ที่โจทก์ทั้งสองค้ำประกันเริ่มผิดนัดครั้งแรกและมีได้ชำระหนี้แต่ละงวดจนครบตั้งแต่ก่อนปี 2560 และก่อนที่จำเลยจะเริ่มหักเงินเดือนจากโจทก์ทั้งสองในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560 จึงถือว่าโจทก์ทั้งสองมีหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่จำเลยในการแจ้งต้นสังกัดให้หักเงินโจทก์ทั้งสองตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1 วรรคหนึ่ง แล้ว ประกอบกับมาตรา 42/1 มิได้บัญญัติว่าการแจ้งให้หักเงินเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นจำเลยต้องบอกกล่าวไปยังโจทก์ทั้งสองก่อน จำเลยจึงไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวแจ้งให้โจทก์ทั้งสองทราบก่อนที่จะแจ้งให้ต้นสังกัดของโจทก์ทั้งสองหักเงิน ดังนั้น จำเลยย่อมอาศัยข้อตกลงตามหนังสือยินยอมหักเงินได้แจ้งให้ต้นสังกัดของโจทก์ทั้งสองหักเงินของโจทก์ทั้งสองเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันตามการค้ำประกันได้ การหักเงินของจำเลยจึงเป็นการหักเงินไว้โดยมีมูลอันจะอ้างตามกฎหมาย ไม่ใช่ลามิควรได้ที่โจทก์ทั้งสองจะฟ้องเรียกคืนได้

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 132,881.50 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงิน 118,278.59 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ทั้งสอง จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสองฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นฟังได้ว่า โจทก์ทั้งสองรับราชการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ (สพม.42) โจทก์ทั้งสองและนางสาววิลาวัลย์หรือศรีธัญญา เป็นสมาชิกของจำเลย เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2556 นางสาววิลาวัลย์หรือศรีธัญญาทำสัญญากู้ยืมเงินจากจำเลย 2,100,000 บาท มีโจทก์ทั้งสองกับพวกรวมห้าคนเป็นผู้ค้ำประกัน ต่อมาจำเลยแจ้งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ (สพม.42) ดำเนินการหักเงินของโจทก์ทั้งสองในฐานะผู้ค้ำประกันเพื่อชำระหนี้แก่จำเลยตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560 ถึงวันที่ 28 เมษายน 2564 โดยจำเลยไม่ได้แจ้งให้โจทก์ทั้งสองทราบก่อน คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ทั้งสองประการแรกว่า เงินของโจทก์ทั้งสองที่จำเลยแจ้งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ (สพม.42) หักไว้นั้นเป็นลาภมิควรได้หรือไม่ เห็นว่า โจทก์ทั้งสองสมัครใจทำสัญญาค้ำประกันเงินกู้ของนางสาววิลาวัลย์หรือศรีธัญญา โดยมีข้อตกลงยอมรับผิดกับผู้กู้อย่างลูกหนี้ร่วม ยินยอมให้ผู้ให้กู้หักเงินรายได้จากหน่วยงานต้นสังกัดชำระหนี้ได้ทันทีเมื่อผู้กู้ผิดนัดผิดสัญญา สละสิทธิที่จะยกประโยชน์แห่งเงื่อนเวลาขึ้นต่อสู้ กับยอมสละสิทธิเกี่ยงให้ผู้ชำระหนี้ก่อน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 688, 689, 690 ซึ่งทำขึ้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2556 ก่อนพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2558 ข้อตกลงดังกล่าวไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนและมีผลผูกพันคู่สัญญาโดยชอบ และเมื่อพิจารณาหนังสือยินยอมหักเงินได้ตามความในมาตรา 42/1 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ที่โจทก์ทั้งสองทำให้จำเลยไว้ตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2556 เช่นกัน ระบุว่า โจทก์ทั้งสองขอแสดงเจตนายินยอมให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐที่โจทก์ทั้งสองปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้างหรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่โจทก์ทั้งสอง เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อจำเลยให้แก่จำเลยตามที่จำเลยแจ้งไป จนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะระงับสิ้นไป ข้อความดังกล่าวมีความหมายที่แสดงถึงเจตนาของคู่สัญญาว่า โจทก์ทั้งสองในฐานะผู้ค้ำประกันตกลงยินยอมให้จำเลยแจ้งให้หน่วยงานต้นสังกัดของโจทก์ทั้งสองหักเงินที่ถึงกำหนดจ่ายให้แก่จำเลยเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อจำเลย อันเป็นการตกลงยินยอมตามบทบัญญัติในมาตรา 42/1 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 โจทก์ทั้งสองย่อมต้องถูกผูกพันตามข้อตกลงในหนังสือยินยอมดังกล่าว จึงไม่อาจอ้างสิทธิเกี่ยงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อยกเว้นข้อผูกพันตามที่ได้ยินยอมไว้ได้ ส่วนที่โจทก์ทั้งสองอ้างว่า หลังจากผู้กู้ผิดนัดครั้งแรกจำเลยยอมให้ผู้กู้ผ่อนชำระมาโดยตลอดจึงไม่ถือว่าผู้กู้ผิดนัด ทั้งจำเลยไม่เคยมีหนังสือบอกกล่าวโจทก์ทั้งสองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 จึงไม่มีสิทธิหักเงินโจทก์ทั้งสอง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "เมื่อสมาชิกได้ทำ ความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์ ให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้าง หรือเงินอื่น

ใด ที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิกนั้น เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ ให้แก่สหกรณ์ ตามจำนวนที่สหกรณ์แจ้งไป จนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะระงับสิ้นไป ให้หน่วยงานนั้นหักเงินดังกล่าวและส่งเงินที่หักไว้นั้นให้แก่สหกรณ์โดยพลัน" ซึ่งบัญญัติไว้แตกต่างจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 (ใหม่) อันมีเจตนาบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้สามารถลุล่วงไปได้ มีลักษณะเป็นกฎหมายเฉพาะ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 (ใหม่) การที่จำเลยจะมีสิทธิแจ้งให้ต้นสังกัดของโจทก์ทั้งสองหักเงินของโจทก์ทั้งสองได้หรือไม่จึงต้องพิจารณาเงื่อนไขไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1 วรรคหนึ่ง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้กู้ที่โจทก์ทั้งสองค้าประกันเริ่มผิดนัดครั้งแรกและมีได้ชำระหนี้แต่ละงวดจนครบตั้งแต่ก่อนปี 2560 และก่อนที่จำเลยจะเริ่มหักเงินเดือนจากโจทก์ทั้งสองในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560 จึงถือว่าโจทก์ทั้งสองมีหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่จำเลยในการแจ้งต้นสังกัดให้หักเงินโจทก์ทั้งสองได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1 วรรคหนึ่ง แล้ว ประกอบกับมาตรา 42/1 มิได้บัญญัติว่าการแจ้งให้หักเงินเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นจำเลยต้องบอกกล่าวไปยังโจทก์ทั้งสองก่อน จำเลยจึงไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวแจ้งให้โจทก์ทั้งสองทราบก่อนที่จะแจ้งให้ต้นสังกัดของโจทก์ทั้งสองหักเงิน ดังนั้น จำเลยย่อมอาศัยข้อตกลงตามหนังสือยินยอมหักเงินได้แจ้งให้ต้นสังกัดของโจทก์ทั้งสองหักเงินของโจทก์ทั้งสองเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันตามการค้าประกันได้ การหักเงินของจำเลยจึงเป็นการหักเงินไว้โดยมีมูลอันจะอ้างตามกฎหมาย ไม่ใช่ลามิควรได้ที่โจทก์ทั้งสองจะฟ้องเรียกคืนได้ เมื่อวินิจฉัยดังนี้จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยฎีกาของโจทก์ทั้งสองในประเด็นอื่นอีกต่อไป ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ทั้งสองฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

องอาจ แนนหนา · จักรพันธ์ สอนสุภาพ · วิไลวรรณ ชิดเชื้อ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1678/2569>